

2, 6. 15
1781
436

THESES INAUGURALES,
DE
CRIMINE MAGIÆ,

QVAS

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
D O M I N O

FRIDERICO WILHELMO,
SCEPTRI BORVSSICI ET BRANDENBVRE-
GICI HEREDE ETC. ETC.

IN ACADEMIA REGIA FRIDERICIANA,

Ex decreto Illustris Facultatis Iuridica

PRÆSIDE

D. CHRISTIANO THOMASIO,

ICTO, S. REG. MAJ. BORVSS. CONSIL. & PROF.
PVBL. & h. t. DECANO,

PRO LICENTIA

Summos in utroque jure honores & DOCTORALIA

Privilegia legitime consequendi,

IN AUDITORIO MAJORI,

HORIS ANTE-ET POMERIDIANIS

SOLEMNI ERVDITORVM DISQVSSIONI SVBMITTIT

M. IOHANNES Reiche / Ampliss.

Ordinis Philosophici Adjunctus,

ad D. 12. Novembr. CI⁷⁸81.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
Litteris CHRISTOPH. SALFELDII, REGIMIN. REG. BORVSS. TYPOG.

THOMAS ...
CRIMINE MAGISTRI

RECTOR ...
SERVANS MO ...

FRIEDRICH ...
WILHELM ...

...

...

...

...

...

...

S U M M A R I A.

Inroitus §. I. Fabulis de magis & sagis referta sunt scripta Vi-
rum celeberrimorum tam Catholicorum, quàm Protestantium. §. II.
Autores, qui acfenderunt non dari magia crimen, imprimis Jo-
annes Wierus, Antonius van Dale, & Balthasar Beckerus. §. III.
Commendatur Autor Cautionis criminalis de processibus contra Sa-
gas. §. IV. Qui tamen cum se Catholicum esse fingit, multa reli-
quit industria aliorum. §. V. Concedimus dari diabolum eumque
operari in improbis; negamus tamen dari crimen magie. §. VI. Dif-
ferentia inter hypothefin nostram, Beckeri, & vulgarem. Definitio
diaboli. §. VII. Beckeri & nostra hypothefis vindicata à suspicio-
ne Atheismi §. VIII. Magia olim denotavit quamcunque scientiam
occultatam. §. IX. Non sermo est de magiâ naturali aut artifi-
ciali, sed de demoniacâ. §. X. cujus definitio à plerisque inconve-
nienter omiffa, §. XI. proponitur. §. XII. Affirmanti dari crimen
magia incumpere probationem, non nobis, §. XIII. Argumenta
Carpzovii pro existentia magia cum responfionibus nostris. Ad pri-
mum: Jure divino debere magos interfici. Respondetur, magos,
ibi non puniri propter pactum cum diabolo, sed propter idololatriam.
§. XIV. Satisfit Carpzovio excipienti legem divinam non loqui so-
lum de veneficis, §. XV. Nova objectio de magis Pharaonis, quod
illi pacta cum Diabolo habuerint, resolvitur. §. XVI. De sagâ Sa-
mu.

*muelem evocante, item de Manasse. §. XVII. Pythomissa in Endor
 decepit Saulem, qui neque Samuelem, neque ejus umbram, sed nihil
 vidit. §. XIX. Ad secundum argumentum Carpzovii provocantis
 ad legem nature respondetur, cum hoc assertum non probasse. §. XIX.
 Ad tertium à Jure Civili desumptum respondetur, à Veneficis ad sa-
 gas N. V. C. §. XX. Ad quartum, à testimonio scriptorum Pon-
 tificiorum, respondetur, esse planè impertinens §. XXI. ubi simul o-
 stenditur imperinentia doctrine de pacto tacito sagarum cum Dia-
 bolo. §. XXII. Male inferri à pœnâ homicidiarum & adultero-
 rum ad pœnam sagarum. §. XXIII. Ad quintum: expedire sagis
 ipsis, ut quam citissime morte puniantur, respondetur, ostensione
 multiplicis inconvenientia. §. XXIV. Respondetur ad conclusionem
 Carpzovii. §. XXV. Contra Spizelium ostenditur: nostram sen-
 tentiam non sternere viam Atheismo; §. XXVI. cum malè inferre
 à magis, de quibus loquitur Scriptura, ad magos de quibus questio
 est; §. XXVII. eum frustra provocare ad autoritatem parvum Eccle-
 siae §. XXVIII. & magis frustra ad autoritatem aliorum & experi-
 entiam quotidianam. §. XXIX. Transitus ad probationem nega-
 tive, quod crimen Magie non detur. §. XXX. I. Quia Diabolus
 non potest corpus assumere. Satanus Christum tentans non fuit
 Diabolus corporeus. Præjudicia ex imagunculis Catecheticis orta.
 §. XXXI. II. Quia Christus dedit, Spiritum non habere carnem &
 ossa. §. XXXII. III. Quia non potest diabolus turbare potentiam
 nature invisibilis. §. XXXIII. IV. Quia ex mente dissentientium
 diabolus tam inpotens est Spiritus, ut crepitu ventris possit ejici.
 §. XXXIV. V. Nullus effectus est & nullus usus federis Diabolici
 cum hominibus, neque ex parte hominum, §. XXXV. neque ex
 parte Diaboli. §. XXXVI. Exponitur origo fabulae de crimine ma-
 gie, & ostenditur, cur incipi debeat à doctrinâ Grecorum. §.
 XXXVII. Horum sententia de demonibus iisque corporeis; & bo-
 rum commertiis cum hominibus. §. XXXVIII. Similis doctrina
 apud Judeos Phariseorum. §. XXXIX. Mixtura doctrinae Phari-
 saicae & Platonicae ac Stoicae apud Patres priorum seculorum. §. XL.
 Cur restauratis Academicis à Theologis Pontificiis quamvis Aristo-
 telicam philosophiam profitentibus ista fabula Platonicae ac Stoicae de-
 do.*

demonum commercii cum hominibus fuerint canonisata. *Varia rationes afferuntur, §. XLII. Leges Civiles nihil de pacto Diaboli cum hominibus memorant. Lex 4. Cod. de Malef. & Mathem. ab iniustitiã vindicata, §. XLIII. Glossatores Itali Juris Civilis quibus de causis erroneas multas doctrinas de crimine Magiæ Glossis inseruerint. §. XLIII. Origo & progressus in Germania sententia de crimine magiæ & Magis etiam non nocentibus igne puniendis, tam ante reformationem. §. XLIV. quam post eam apud Ictos utriusque religionis Protestantium. §. XLV. Frequentia processuum contra sagas in terris Lutheranis. Zelus Spizelii. Impertinentia & eventus Processus Succici. §. XLVI. Cause cur hæc frequentia hodie cesset, & spes adfit saniorum temporum. §. XLVII. Nunquam in processu contra sagas adfuit corpus delicti, adeoque ociosum est querere de indiciis hujus delicti. §. XLVIII. Falsa indicia Magiæ illegalia. §. XLIX. Absurdissimum, quod insignis testatio externa pietatis sit signum Magiæ. §. L. Indicia Magiæ qua suppeditantur in Constitutione Criminali sunt etiam insufficientia. §. LI. I. Oblatio ad docendam Magiam. §. LII. II. Minc de damno dando alteri per Magiam. §. LIII. III. Conversatio cum Magis & sagis. §. LIV. IV. Si quis utatur rebus de Magia suspectis. §. LV. Cautio unica circa processum. Ne Princeps permittat processum, neve Judex inferior de Crimine Magiæ inquireat. §. LVI.*

§. I.

DE Magiæ crimine dum meditor, an tale thema sit, quod post tot tractus Scriptorum quã Pontificiorum quã Protestantium, tam ex Theologorum quam Ictorum classe denuo in cathedram revocetur; atque cum in finem variorum scripta de magiã evolvo, non solum admiratus sum, quod ubique ferè multas nugas & fabulas, nullibi autem solidi aliquid, sed saltem hinc inde umbras quasdam veritatis deprehenderim, cum tamen & materiæ dignitas, & tot innocentium hominum periculum, & totius humani generis interesse, ut à stultissimã super-

perfitione liberetur, dudum postulaverit, ut eruditus non solum, sed & vulgo hominum oculi aperirentur, atque errores plusquam Papistici, qui hactenus mentes univerſorum fascinauerant, ex animis eorum expellerentur. Cogitanti autem rursus causas, (de quibus infra dicitur) ob quas ista falsa persuasiones de crimine magiæ, & de federe magorum & lamiarum cum diabolo, adhuc quotidie inculcentur populo, & iis, qui larvam hanc falsæ sapientiæ detrahere & veritati locum facere allaborant, tantum non ab omnibus, etiam piis aliis ac placidis viris pro hominibus impiis & atheis, aut planè pro ipsius magis haberi soleant, simul perspexi, quod & mihi cautè propendendum sit, imo iudicavi, quod vires meas istum Propositum ferè superet, dignum hic aliquid proferendi vel approbatione publica, vel etiam assensu paucorum veritatem sincerè quaerentium. Prius enim sperare non permittit autoritatis præjudicium, cui quam plurimi adhuc immerſi sunt, posterius autem adeo expectare non possum, quia & imbecillitas ingenii, & errorum hic occurrentium copia, & temporis, quod elaborationi huic destinatum est, breuitas mihi potius persuadent, ut ab his veritatis studioſis veniam petam, si in re ardua ac difficili theses meæ ipsorum expectationi non sint responsuræ, & simul sincere declarem, me quibuscunque diversa vel ex facris literis non contortè expositis, vel ex dictamine rationis recta monstrantibus, statim assurrecturum esse.

§. II. De Scriptoribus equidem Pontificiis, Torreblancâ, Bodino, Remigio, Del Rio, aliisque non mirum est, quod fabellis pudissimis orbem eruditum, quamvis fortè bonâ fide, de ceperint; postquam hodiè quibusvis constat, Papismum totum esse fabulam ex Gentilismo ac Judaismo constatam, infra vero dicenda sunt ostensura, quod prima origo doctrina de crimine Magiæ fraudi Gentilium, & stupiditati ac superstitioni Judaicæ originem debeant. De his igitur verè iudicavit Naudæus in *Apologia Virorum de magia falso suspectorum cap. ult.* *Ala vérité c'est une chose étrange, quo Del Rio, le Roger, Bodin, de Lancre, Gödelmann, qui not' erè, ou sonnt encore persores de credit, & de merite, ayent écrit si passionnément sur le sujet des Demons, sorcieres & Magiciens, que de*

n' avoir jamais rebutté aucune histoire, quoique fabuleuse & ridicule, de tout ce grand nombre de fausses & absurdes, qu'ils ont mis pesle mesle sans discretion parmy les vraies & legitimes. Sed utinam de Protestantibus scriptoribus non foret idem dicendum! Jam verò cum in Goedelmanno etiam hunc defectum notet Naudæus, qui tamen rotus in eo est, ut ostendat, Lamias non inire pactum cum Diabolo, sed solum Magos, quid de aliis expectes scriptoribus, qui Goedelmannum cum Wiero damnant, quod Magiam defendere aut negare ausi fuerint. Sanè Carpzovius Criminaliarum Protestantium hodiè Monarcha (ut rem barbaram barbaris vocabulis efferam,) in *Praxi Crimin. part. 1. qu. 48.* id exproffesse egit, ut rationes, quæ ex Wiero contra existentiam Magiæ afferri possent, responderet, & communem errorem defenderet, cum tamen fabulæ quas ex actis variis, *ibidem & in sententiis 36. questionis, 50. subjunctis* recenset, tam crassæ sint, ut vel legisse easdem pudeat.

§. III. Scilicet jam circa initium Seculi decimi sexti Jo. Franciscus de Ponzinibus Jctus existentiam fœderis Diabolici in dubium vocavit, (*Vid. Part. 2. Malleri Maleficarum in fine*) Circa finem autem ejusdem Seculi Jo. Wierus Medicus de *prestigiis Demonum* tractatum satis prolixum edidit, in quo intendit ostendere, non dari Magiæ crimen, prout vulgò concipitur, & in appendice variis apologiis adversus varios censores hac ipsam sententiam suam defendere satagit. Nam quem ulterius citat Carpzovius *d. qu. 48. n. 13.* Petrum de Apono, quando, scripserit, nondum nobis constat, cum de eo autore nihil adhuc viderimus nisi forsàn Corpzov. Petr. de Abano intelligat, cujus *elementa magica* nota. Sed tamen, uti omnibus accidere solet, qui in inventione veritatis primam glaciem frangunt, viderunt multa dicti Autores, multa etiam præterviderunt, adeoque non adeò apti fuerunt, mundum per tot secula præjudicio erroris fascinatam erroris convincere. Petri Pomponatii *librum de incantamentis & Reginaldi Scoti Angli tractatum*, similem in Anglia autoritate publicâ combustum etiam non vidimus, quorum ille plerasque traditiones de Magis occultæ naturæ efficacix, hic autem melancholiæ & morbis variis, aut artibus

THESES INAUGURALES

tibus hiftoricis adfcripfit. *Vid. Voet. Diff. Selecti. Part. 3. p. 564.* No-
 ftris temporibus Gabriel Naudæus dum *apologiam* fcripfit pro iis,
 qui vulgò *Magie* funt accufati, multa quoque erudita fuppeditavit
 argumenta oppugnandi fcientiam communem. Ex ipfis fcri-
 ptoribus Pontificiis modernis Malebranchius *lib. 2. cap. ult. de in-*
quirenda veritate in fententiam eorum, qui imaginationi hiftor-
 ias magicas adfcribunt, inclinât. Præ reliquis verò commen-
 dari meretur Anthonius van Dale, alius Medicus Belga, cujus
 eruditas differtationes *de oraculis*, item *de origine ac progressu ido-*
latria & fuperftitionum, *de vera ac falſa prophetia*, & *de divinationi-*
bus idololatricis Judæorum orbis eruditus æſtimat, ubi majori cum
 apparatu multos communes errores de diabolo ejusque effecti-
 bus revelavit, ſed paucis, imprimis Theologis, doctrinam ſu-
 am perſuaſit, excepto, quantum nobis conſtat, uno Theo-
 ſogo Belgâ, Balthaſare Bekero, qui plurima, quæ in tractatu de
mundo ſcſcinato prodidit, viderur ex laudato Medico hauſiſſe.
 Sed quam infeliciter iſta aſſenſus Bekero ceſſerit, notum eſt,
 cum Diaboli vim omnem externam in homines, ac propè ipſam
 ſubſtantiam ejus apertè negaret, (quod Dalius ſubobſcurè in
 ſcriptis ſuis fecit,) quo pacto non poterat non adverſariis ſuis
 multa ſuppeditare arma, quibus etiam per indirectum veritates
 ſimul ab eo propoſitas oppugnarent, & errores communes ut-
 cunque defenderent.

§. IV. Cautius hæc in re proceſſit Jctus anonymus, qui
 ante ſeptennium *cautionem criminalem de proceſſibus contra ſagas*
 edidit, eumque Magiſtratibus Germaniæ dicavit. Is enim nec
 Diabolum negat nec ſagas. Sed ſtatim dubio primo: *An ſaga*
ſeu malefici reverà exiſtant, reſpondet: *Quod ſic.* Eſt enim ſcſo.
 Inquit, nonnullos in dubio poſuiſſe, etiam Catholicos & doctos, quos
 nominare non atinet; eſt etiam quidam non temerè ſuſpicati ſibi vi-
 dentur, fuiſſe aliquando in Eccleſia ea tempora, in quibus de corporali-
 bus ſagarum conventibus creditum non fuit; Eſt denique ipſe ego,
 dum cum variis ejus criminis reis in carceribus frequentius ac arren-
 tius, ne dicam curioſus, ita non ſemel animum involvi, ut quid tandem
 hujus rei crederem, penè ignoraverim; nihilominus ubi ſummam tandem
 colligo

DE CRIMINE MAGIÆ.

colligo perplexarum cogitationum, id omnino tenendum esse existimo, reverã in mundo maleficos aliquos esse, nec id sine temeritate ac præposteri judicii nota negari posse. Videantur auctores, qui argumentum hoc prosumentur. Remigius, Delrius, Bodinus & alii, nostri instituti hic non est, morari. Tot autem esse, & eas omnes, que hæcenus in favillas evolarunt, neque credo vel ego, vel multi quoque mecum piviuri, neque adeo, ut credam facillè, persuadebit, quisquis mecum non impetu & clamore vel auctoritate pertendere, sed judicio & ratione rem examinare volet. Effecit hæc suã prudentiã quisquis est auctor, ut præscinderet diversa sentientibus occasionem, ipsum ex præjudicio communi pro atheo habendi, & sic eo melius rationes suas & evidentes & fortissimas eo fortius animis cordatiorum, Politicorum imprimis insinuarer. Et certè tanti ponderis nobis videtur iste libellus, ut, quemadmodum hucusque nemo eum impugnavit, ita nec putemus dari posse JCtum aut Politicum sanctæ mentis, qui perlecto isto libello vel dubitare saltem de iniquitate processus contra sagas amplius possit, tantum abest, ut refutare libellum hunc intendat. Quod si vero alterius conditionis homo quicumque ejus refutationem mediterur, non posse id fieri credimus absque insigni & eminenti sui prostitutione, ita omne tulit punctum auctor iste anonymus.

§. V.

Quid ergo dissertatione nostrã erit opus? Equidem ipsimet fatemur, potuisse eã nos abstinere & Catone isto contenti esse. Sed tamen nec superfluum eam fore confidimus. Dixit Auctor iste, quicumque sit, se esse Catholicum, ut eo fortius, videlicet stuporem JCtis Protestantibus excuteret, si viderent, in medio Papatu JCtos palpare tenebras, per operas Cleri Papalis hæcenus lumen Jurisprudentiæ nostræ obscurantes. Sed quilibet tamen attentior facillè videbit, istam auctoris assertionem esse salutare figmentum, & sub hac larvã latere JCtum quandam Protestantem, fortè etiam, præter adductam rationem, cathedras hominum adhuc inter nostrates Papizantium timentem. Sed & ob multas rationes putamus figmentum esse & dissimulationem, quod in adducto §. *preced.* loco sagas dari

B

(tales

(tales videlicet, quales Remigius Delrius, Bodinus abstruunt pacta cum diabolo ineuntes,) afferat. Potissimum id suadet, si quis eruditionem & diligentiam, quibus in responsione ad reliqua dubia utitur, conferat cum frigiditate & inoperta ratione, quæ trans patent in adducta responsione ad dubium primum. Scilicet voluit Scenæ inservire. Fingebat se esse Catholicum. Si dixisset, non dari sagas, disputandum ei fuisset contra eos, qui sagas dari adstruunt, ostendenda origo fabulæ, ostendendæ fuissent causæ; cur vana ista persuasio tanto conatu fuisset hætenus defensa. Ita vero nemo credidisset, scriptum hoc à Jcto Catholico prædiisse. Quemadmodum igitur hæc, quæ omisit Auctor *Cautelæ Criminalis*, multis suppeditabunt theses disputationi nostræ; ita & in illis, quæ ad processum pertinent, secundæ curæ forte nonnulla nobis ostendentur ad Auctorem isto, quem nullo modo exscribere animus est, prætervisa ac omissa.

§. VI. Igitur quemadmodum Gedelmannus concessit pactum magorum cum Diabolo, negavit pactum Lamiarum; Beckerus autem Diabolum aut certe ejus efficaciam ullam in homines negavit; Auctor vero *cautelæ criminalis* saltem ita se gesfit, ac si dari sagas & pacta earum cum diabolis crederet, denique vulgus eruditorum & dari diabolum & dari sagas multas & justissimum ac piissimum esse processum hætenus usitatum contra eas, non solum sibi, sed & aliis persuadere laborat; ita nos peculiari opinione ab his omnibus diversâ arbitramur, dari diabolum extra hominem, eumque ab extrâ intrinsecè tamen & invisibiliter operari in hominibus improbis; sed negamus dari sagas & magos pacta cum diabolo ineuntes, quin potius arbitramur, hæc fabulam ex Judaismo, Gentilismo ac Paganismo constatam esse, & iniquissimo processu, hætenus etiam apud Protestantés usitatissimo, stabilitam.

§. VII. Quod Beckeri hypothesin assumeremus, (& fortè etiam ipsius Dalli) non opus haberemus argumenta quarere quibus mon-

monstretur, non dari pacta magorum cum diabolo, cum non-entis nulla sint predicata. At cum hęc à Beckero dissentiamus, aliã viã opus erit. Nec putes etiam nos saltem per fictionem ad invidiam evitandam à Beckero dissentire. Serio id facimus, & omnem suspensionem sequiorem non solum deprecamur, sed & disertè definitione Diaboli mox proponendã refutamus. Quomodo assecta Philosophiæ Aristotelicæ, quæ etiam adhuc in cathedris superioribus tantum non ubique regnat, & unde communis error de magis nutrimenta sua sumit, Beckeri doctrinam refutare possit, non videmus. Nec etiam putamus, possibile esse, ut assecta philosophiæ corpuscularis & mechanicæ serio dissentire possint à Beckeri principiis & conclusionibus, si modo intelligant ipsimet, quid dicant, & ut alii id etiam absque conceptibus contradictoriis intelligere queant, efficiant. At nos, qui Philosophiam antiquissimam spiritualem sequimur, non solum credimus; sed & aliquo modo scimus, diabolum esse principem tenebrarum & aeris, h. e. substantiam spirituales seu invisibilem spirituali seu invisibili modo mediante aere vel corpusculis naturalibus aqueis aut terrestribus operantem in hominibus improbis.

§. VIII.

Non possumus tamen comprehendere, cur illi, qui diabolum cum Beckero negant, hætenus etiam à viris piis pro Atheis fuerint habiti, cum potius Adæmonum nomen meruerint. Nam uti posito DEO non statim ponitur Diabolus; ita nec nemoto diabolo statim DEUS removetur. Ita miramur, cur plerique, qui hætenus crassissimas fabulas de diabolo ejusque viribus sibi & aliis persuadent, paucissimas saltem vel etiam planè nullas fabulæ de bonis Angelis & earum virtutibus possint ferre, sed harum auctores, aut qui eis fidem habent, Enthusiastarum & simili nomine traducant, h. e. cur major sit cura stabiliendi erigendique regni tenebrarum, quam regni lucis? Imo facilè etiam providemus, quod hæc ferria nostra assertio de existentiã & operationibus dæmonum nos non sit liberatura à convitiis, vel ex eo solo, quod negamus da-

ri crimen magiæ, seu pactum cum diabolo. Nam inter fabulas, quas Bodinus in *demonomaniâ* refert, etiam illa est, quod Wilhelmus Luranus quidam anno 1453. in Galliâ ob Magiam interfectus expresse confessus fuerit, quod non tantum in fœdere suo cum Diabolo iurto omnes religiones ejurare, sed & Diabolo promittere debuerit, quod in posterum publicè docere & concionari velit, omnia, quæ de magiâ & negromantiâ dicantur esse pura mendacia ac fabulas, & quod summa crudelitas sit, aliquem ob crimen magiæ punire. Sed facillè quilibet, cui saltem nasus est, odorabitur, quam ob rationem Clerus Pontificius hoc effinxerit, aut istum Luranum tormentis adegerit, ut talia confiteretur. Id modo dolemus, etiam viris piis ex nostratibus Theologis has nugas & similes alias imposuisse, ut & ipsi negantes crimen magiæ classi Atheorum accenseant. Sit unus instar omnium Theophilus Spizelius, qui vel ob hanc solam causam videtur scripsisse tractatum Germanicum cui titulus *die gebrochene Macht der Finsterniß*, ut adhortaretur Magistratus Germaniæ, ad processus contrâ sagas acerrimè continuandos & eos, qui pactum diaboli negant & processum contrâ sagas impugnant, de atheismo & impietate suspectos redderet. Nos, uti non recriminamur, sed Spizelio illud Virgillii mitissimè opponimus.

Fallit te incautum pietas tua:

Sic pro nobis nihil aliud afferimus, quam ut saltem quemcunque rogemus, cui sana ratio est, quo argumento quis in ferre possit, eum de impietate esse suspectum, qui neget crimen magiæ. Illos vero, qui pro auctoritate fortè adhuc talia pronunciant, aut pronunciaturo sunt, maximoperè precamur, ut propriam pietatem scrutentur & excutiant annon fortè insignis, quamvis insigniter adhuc pallietur, hypocrisis sub eâ lateat, & tum demum proprio corde probè examinato de aliis, si putent, regulas Christianismi id exigere, sinistrè judicent.

§. IX. Dum vero negamus crimen magiæ, alios excrere nolumus, qui fustus notarunt, magiæ nomen olim honorificè fuisse usurpatum & solis sacerdotibus tributum. *Vid. Bodin.*

Bodin. lib. 2. demonom cap. 1. Osiand. de magia thes. 1. §. 4. Cel. Rhodig. lib. 5. c. 42. Peucer. de divinac. p. 287. Goedelm. de magis li. c. 2. 3. id tamen ex istis auctoribus notamus, videri magiam antiquitus quidem quamcumque sapientiam & scientiam sed occultatam denotasse, h. e. scientiam rerum, quarum causas non saltem ignoraret vulgus, sed & quarum causæ maximè occultarentur, ut vulgus in ingnorantiâ perpetuâ detineretur easque virtutibus potentiâ humanâ superioribus adscriberet. Roboratur hanc observationem divisio Magiæ communiter recepta, quâ magia dividatur in naturalem, artificialem, & dæmoniacam. Nam in his singulis speciebus supponitur quædam scientia rerum non quarumvis, sed rerum occultarum aut certè occultatarum.

§. X. Porro, dum iterum communiter Magia in licitam & illicitam dividitur, communis etiam consensus est, in quo & ipso convenimus, magiam naturalem & artificialem ad licitæ genera pertinere, solam Dæmoniacam crimen esse. Ergo non opus est, ut de prioribus duabus simus ulterius solliciti, cum de sola ultima specie sermo sit, an detur? Solet autem hæc ultima appellari idiomate Patrio *Zauberey*. Qui enim Magiam etiam naturalem aut artificialem germanice ad genera *der Zauberey* retulerit, præter *Spizelium d. tract. Part. I. c. 1. p. 8.* observavimus neminem. Sed & hæc inadvertentia condonanda est pietati & simplicitati Viri, quæ ex integro ejus tractatu ejusque singulis paginis elucet.

§. XI. Itaque quæritur: An detur Magia dæmoniacæ? Hic vero ante omnia præmittenda ejus definitio, quod plerique negligunt non satis aptè. Uti enim, cum de rebus in sensus non incumbentibus sermo est, frustra de quæstione, quid sint disputatur, antequam de eorum existentia constiterit; ita contra in rebus moralibus & juridicis ac in quibuscunque aliis ideis entium plurimum aggregatorum, vel etiam actionum humanarum ineptè quæritur de quæstione, an sint, antequam ex sint definita.

§. XII. Definimus autem ex scriptis ac communi consensu eorum, qui id adstruunt, crimen Magiæ, quod sit delictum, quo quis cum Diabolo sæpè in corporali specie vel bestia, vel ho-

minis, vel moſtri comparante, pactum iniri, quod velit, ſi Diabolus ipſius voluptati, avaritiæ aut ambitioni ſatisfacere velit, cum Dialolo ſcortari, in certo loco ope Diaboli per aera n agos vehentis comparere, ac ibi cum aliis ſimilibus Diabolum adorare, ac tripudiare & luxuriari, ope Diaboli hominibus, beſtiis & frugibus, vel tempeſtates excitando, vel alio præternaturali modo damna dare, & poſt certum temporis ſpatium animâ & corpore Diaboli mancipium eſſe ac in æternum manere.

§. XIII. Cum itaque jam quæritur an tale crimen Magiæ detur, ita procedendum eſſe putamus, Omne delictum, in factò conſiſtit. Factum non præſumitur. Ergo qui aſſerit, dari crimen Magiæ, id probare debet, non à negante probationem expetere. Etiamſi enim pro negativâ nullam rationem aſſeremus, pro nobis tamen ſententia etiam à iudice indoctiſſimo eſſet pronuncianda, Age igitur prodeat initio Carpzovius & crimen Magiæ dari contra Wierum & alios oſtendat.

§. XIV. Primum juri divino convenit ſententia, quæ vult Sagas & Magos eſſe cremandos, quia DEUS jam pridem ſententiam tulit in Maleficos, Pythones, Sagas & Incantatores Exod. XXII. v. 19. quod debeant interfici Vid. Carpzov. diſſ. qu. 48. n. 40. Sed quæ connexio? Malefici illi, de quibus loquitur lux divina, non ſunt Magi, quales nos definivimus. Non inierunt pactum cum Diabolo; quæcunque egerunt, egerunt absque pacto tali, ſive id egerint artificiali deceptione ſive occultis viribus naturæ, h. e. ſive Magiâ naturali, ſive artificiali, id nobis perinde eſt, modo non diabolicâ. Nec obſtat, quod has Magiæ claſſes inter licitas retulerimus, & DEUS tamen Magos, ut delinquentes voluerit puniri. Poterit enim id, quod ratione modi licitum eſt, ratione intentionis & ſcopi eſſe illicitum. DEUS eos puniri voluit, non ut tales, qui pacta cum Diabolis inierent, aut hominibus damnum darent, ſed qui auctores & propagatores eſſent idololatriæ.

§. XV. Sed, pergit Carpzovius, lex divina neutiquam de veneficis tantum, qui veneno malo propinato mortem procurant, reſtringenda eſt, ut putat Wierus, ſed omnes denotat, qui

“qui præstigiis aliis offendunt, quales erant Magi Pharaonis Exod. VII. Verum videat Wierus, quid ad hanc sententiam Carpozovii respondeat. Nos enim aliâ usi sumus in §. *precedente* via. nec nobis obstat hæc Carpozovii exceptio. Quibuscunque enim præstigiis usi fuerint Magi Pharaonis, nihil tamen fecerunt ex pacto cum Diabolo aut ope talis pacti, & non tam ob istas præstigiis, quàm ob idololatricam superstitionem iussi sunt à DEO interfici.

§. XVI. Attamen, posset quis pro Carpozovio urgere, non potuerunt ex præstigiis, quæ è Magis Pharaonis editæ sunt, per Magiam naturalem aut artificialem fieri. Non per illam, quia alias & Mosis operationes non fuissent miracula, sed opera naturæ. Non per hanc, quia vix imaginari mihi possum, quomodo id possibile fuerit, ut per illusionem baculi Magorum mutati sint in serpentes. Ergo per Dæmoniacam. Ad hæc respondeo. 1. Nondum constare, quam sit differentia inter miracula & opera naturæ. Nam quæ communiter de operibus naturalibus, præternaturalibus & supernaturalibus, item de differentia inter potestatem divinam & diabolicam ex Metaphysica Scholasticorum docentur, & in systemata etiam superiorum facultatum transferuntur, meræ nugæ sunt ac petitiones principii. 2. Non sequitur: Magi Pharaonis ex oculo viribus naturæ, i. e. Philosophiæ Aristotelicæ & Cartesianæ (quarum neutra quicquam, aut hæc certe non multum solidi quoad causas naturales demonstravit,) incognitis produxerunt istos effectus, ergo Mosis opera fuere etiam naturalia. Nam quæ à Mose & Aarone proficè edebantur opera, quæ à Magis non poterant similiter produci, satis probabant potentiam potentiâ Magorum superiorem, ut adeo vel ex hac ratione non possumus argumentari à Magis ad Mosen. 3. Et cui non notum est illud; Duo cum faciunt idem, non est idem? 4. Multa nobis imaginari non possumus esse per artem possibile, quæ tamen vilissima sunt, si ostendantur. Et infinita sunt præstigiis, quæ homines viribus supernaturalibus adscribunt, cum tamen sint meræ illusiones. Huc refer ista artificia Abrahami Colomni cum chartis lusoriis recensita à Spizelio *d. l. p. l. c. 6. p. 26.* quas tamen hic auctor absq; ullâ

ullâ ratione Diabolo adscribit. §. Si ope Dæmonis Magi Pharaonis produxerunt, quæ produxerunt, vel Dæmoni id fecit per vires naturæ, vel per præstigias & illusiones. Non per illas, quia aliâs & Mosis miracula fuissent operationes naturæ: Non per hanc, quia vix imaginari nobis possumus, quomodo id possibile fuerit, ut Diabolus potuerit illudere sensibus hominum. Saltem argumentum hoc in eum finem affero, ut ostendam, facile objectionem nobis factam, in adversarios retorqueri posse. Nam ego quidem nolo personam respondentis mutare in personam opponentis.

§. XVII. Sed idem tamen disponitur, ita pergit Carpovius, Lev. XX. v. 26. ubi lex jubet omnes magos interfici. Et, ista lex in populo Israëlítico semper fuit in viridi observantia, quod testatur exemplum Pythonissæ in Endor quæ formidabat, Saulem: quia sub pœnâ capitis magicam artem prohibuerat. Rex Manasses etiam & totus populus Israëlíticus propter artes, magicas fuere à Deo graviter punitæ. Respondeo 1. Confunditur semper Magia idololatrica cum Diabolicâ, quo pactum inicitur cum Diabolo. 2. Carpovius non tam sollicitus est, ut probet dari magiam, quæ tamen esse debebat primaria quæstio in disputatione adversus Wierum, quam ut probet, magiam esse capitaliter puniendam. 3. Quamvis nec hoc probetur firmiter ex allegatis legibus divinis, utpote quæ purè forenses sunt, & Christianos non obligant. Jubet eadem lex, filiam Archisacerdotis scortantem igne cremari, cur non igne cremantur filix Superintendentum nostrorum si talia committant? Sanè major convenientia est inter Archisacerdotem Judaicum & Superintendentem hodiernum, quam inter Magos illos, de quibus loquitur lex Judaica & eos, de quibus disputamus. 4. Deuter. XIX. v. 10. & 11. ubi Deus multas species magiæ, quam Israëlitis prohibuerat, recensentur, nulla fit mentio magiæ talis Diabolicæ, de quâ disputamus, sed omnes ibi recensiti futere idololatricæ & deceptores ac agyrtæ, quod latius probat Dale in tractatibus de oraculis & de divinationibus idololatricis Judæorum.

§. XVIII. Adjuvabimus ipsi Carpovium. Ista enim Pytho-

thonissa in Endor produxit vel Diabolum sub specie Samuelis vel ipsam animam Samuelis, quod absque ope Diaboli fieri non potuit. Respondeo 1. Nulla Diaboli multo minus pacti cum eo in scriptura fit mentio. 2. Ne apparuit Diabolus, nec anima Samuelis, nec species ejus, sed mera fuit illusio. Fuit ista feminea ex eorum classe, qui ex ventre loqui possunt, & ita decipit Saulem, quod etiam conveniens est textui 1. *Sam. XXXVIII*. Nam Saul nihil vidit, sed audivit saltem vocem, & solum femina dixit, se videre aliquid.

§. XIX. Igitur primum argumentum Carpzovii nihil probat. Videamus secundum, in summam tamen contractum. Cum hac lege divinâ non modo congruit lex naturæ, ut apparet ex sanctionibus Ethnicorum, pœnas capitales Magis decernentium, veluti & Plato *lib. II. de Legibus* mortis pœnam ponit Magis, sed & eandem sequuntur concilia, quibus variæ pœnæ in magos & veneficos constituuntur, eademque fuit praxis, apud Populum Romanum & Persas. Respondeo 1. iterum confunditur quæstio de existentia Magorum cum Diabolo pacifcentium, cum quæstione de pœnâ Magiæ naturalis & artificialis. 2. Confunditur lex naturæ cum moribus quarundam gentium. 3. Parum apte miscetur moribus Gentium phantastica, Respublica Platonis.

§. XX. Tertio, pergit Carpzovius, de jure quoque Civili, Magis seu Veneficis pœnam capitalem infligendam esse dubiandam prorsus non est. Respondeo 1. Bene, quod Carpzovius dicat Magis seu Veneficis. Igitur plane aberratur a quæstione de qua disputamus. Neque enim Venefica Germanicè est eine Heze, uti vulgo ob istud commune erroris præjudicium interpretamur, sed eine Giffmischerin. At vero ad veneficium tale nulla diaboli ope ac fœdere opus est. 2. Leges ipsæ nusquam mentionem faciunt pactorum cum diabolis, sed augurum, auspicium, mathematicorum seu astrologorum &c. Ut taceam alias responsiones ex præcedentibus hic iterum repetendas, & quod ulterius pro existentia criminis magiæ Jus Civile non magis possit allegari, ac pro existentia cujuscunque entis.

C

§. XXI,

§. XXI. Jam ad potissimum momentum probationis Carpozianæ accedimus. Quarto, ait, negari non potest, Magos & factos pactum habere cum Diabolo, in quo abjurant fœdus, quod, cum Deo inerunt in baptismo, testibus Bodino, Remigio, Chirlando &c. Resp. Pudere debuisset Carpozium, in re, ubi momentum quæstionis situm est nil aliud proferre, quam testimonia scriptorum Pontificiorum, replentium libros suos partim fabulis anilibus ac Clericalibus, partim depositionibus hominum melancholicorum, aut crudelissimis tormentis ad dicendas res de quibus interrogabantur, adactorum. Si nostri Jure. Consulti huc usque non exscripsissent absque judicio alios & imprimis Pontificios, sed res quæ Physicas, quæ Morales, de quibus leges disponunt, secundum naturam suam intellectu quilibet proprio considerassent, jam dudum Jurisprudentia nostra etiam habita fuisset pro disciplinâ ad veram Eruditionem pertinente ab eruditis. Jam cum unus exscribat adhuc absque judicio alterum & summo stupore putet, se non invenisse, quod pueri in faba, si casum aut quæstionem inveniat in terminis terminantibus, vitio non debemus vertere Eruditis, si cum nomen Jcti audiunt, concipiant sibi in terminis terminantibus Rabulam aut Leguleum. Sed ad Carpozium nostrum.

§. XXII. Pergit ille: Licet non omnes Magi expressè, cum Diabolo pacifcantur eique obsequium perpetuum promittant, Deo tamen renunciant commercium cum Diabolo habentes, quo ipso tacitam seu implicitam pactiõnem contrahi manifestum est. Respondeo. 1. Si nullum pactum expressum datur, uti hæctenus tale nullum fuit demonstratum, de pacto tacito frustra quæritur. Qui enim non expressè contrahere potest, & cum quo expressè contrahi nequit, is etiam non contrahit, nec cum eo contrahitur tacitè. 2. Id in quæstione est, an Magi qui præstigiis Homines decipiunt, commercium corporale cum Diabolo habeant, & ita Deo tacitè renuncient. 3. Si illi, qui commercium spirituale cum Diabolo habent, pactum tacitum cum Diabolo faciunt, & tanquam Magi cremandi sunt, fiet summa con-

confusio omnium delictorum. Nam fures, adulteri, mendaces & omnes, qui operantur opera carnis commercium spirituale habent cum diabolo.

§. XXIII. Addit Carpzovius; Homicidarum ac adulterorum pœnam capitalem esse, Magiam autem esse crimen deteriorius homicidio & adulterio, imo sagas, dum infantes proprios, Diabolo sacrificant, esse homicidas, & dum succumbunt Diabolo, esse adulteras. Respondeo semper misceri quæstionem de pœnâ magiæ cum quæstione de magiæ existentia, & quoad hanc semper peti id, quod est in principio.

§. XXIV. Restat ultimum argumentum Carpzovii. Quin- ro dicit: Sagis ac Lamiis ipsismet conducit, ut quam maturè, è medio tollantur. Nam Diabolus tam pertinaciter eas laqueis suis involutas habet, ut citius non dimittat, quam moriantur. Quo in genere fidem non immeritò habemus Remigio Ducis Lotharingiæ Consiliario qui iudiciis capitalibus non gentorum plus minus magorum interfuit, testanti, quod ex tot milibus, quos fortilegii laqueis irretitas habuerit Satan, nemo auditus sit, qui se aliter expediverit, quam culpæ vel coactâ vel liberâ professione ac deinde ejus morte luitione. Respondeo 1. Quis putaret JCtos Lutheranos eò absurditatis potuisse abduci, ut Carnificem pro instrumento ordinario conversionis haberent? 2. Cur vero Remigio iterum credit cæcus Carpzovius, homini superstitioso & mancipio Cleri? Rationes ob quas fidem ipsi Carpzovius adhibuit, quod in Lotharingâ tot iudiciis de magiâ interfuerit, apud nos fidem ejus destruant. 3. Neque intellexit Remigium Carpzovius, qui non illud dicit, quod hic deducit, sed qui saltem dicit, non potuisse se liberare à pactis cum Diabolo sagas, antequam crimen sint confessæ, quam confessionem postea per leges Clericales necessariò mors secuta sit. 4. Si Jurisprudencia Carpzovii opus habet, ut ab aliorum auctoritate, aut fabulis, dependeat, cur non potius credit Theologis nostratibus, qui docent, multos magos absque pœnâ mortis fuisse iterum in ordinem redactos, & qui diabolum depingunt tanquam spiritû ita impotentè & enervum, ut crepitu ventris possit expelli.

li, & nequeat chirographum ejus, qui cum ipso pactum iniit, auferre ex Bibliis, quod tamen minimus catellus potest. *Videantur Lutheri Eischreden & Spizelii gebrochene Macht der Finsterniß P. 1. c. II. p. 211. seq. & P. III. per integr.* 5. Pulcrum vero argumentum, quo etiam homicidium defendi posset, si quis hominem fruges consumere natum, lue Gallicâ infectum, aut morbo maximè dolorifico laborantem interficiat, sub prætextu, quod ipsi conducatur, ut quam maturè è medio tollatur. 6. Non intelligit fines pœnarum capitalium, qui hoc lubrico & vix tyronibus condonando prætextu pœnam capitalem defendere vult.

§. XXV. Claudit Carpzovius suam probationem: Jam, judicet quis, qui vel tantillum pietatis ac sanæ mentis habet, annon rectè ac probè agat Magistratus in Magos & Veneficos, animadvertens. Nos contra: Jam judicet quis, qui vel tantillum prudentiæ (nolumus enim allegare Carpzovii pietatem imprudentem, quæ in fide anilium fabularum consistit,) ac sensus communis habet, annon turpe fit tanto Jcto, in re tam seriâ ac tanti momenti tam turpiter ludere.

§. XXVI. Sed opem ferat Carpzovio Spizelius, Jcto Theologus. Nolumus hic detergere turpitudinem viri pii, & omnesनावos libri ejus sæpius citati ostendere, sed solum paucis expendere argumenta potissima, quibus in *Part. II. cap. II.* probare vult reale ac verum fœdus hominibus cum Diabolo intercedere. Primum p. 112 dicit, sententiam contrariam esse errorem malitiosum & crassum, cui ante multos annos Thomas de Aquino, Bonaventura, & Johannes à Turrecremata tanquam communissimæ & damnosissimæ hæresi contradixerint. Imo esse errorem periculosissimum & pestilentissimum, quia viam sternat Atheismo. Resp. 1. Hoc non est probare sententiam affirmantem, sed Zelo in tempestivo invehere in dissentientes. 2. Thomas de Aquino, Bonaventura & Johannes de Turrecremata haud dubiè contradicerent etiam doctrinæ Lutheranae tanquam damnosissimæ hæresi, & tamen Spizelius eorum auctoritate non commoveretur, ut eis crederet. 3. Sententia hæc, quod non detur crimen Magiæ non sternit viam Atheismo, Sed potius illi Theologi & Concionari-

na-

natores, qui pro concione & in scriptis loco doctrinæ salutaris proponunt dogmata anilia & superstitiosissima in causa sunt, ut homines aliquâ saltem ratione & sensu communi pollentes & ab extrema superstitionis labe se liberare cupientes, incauti incidunt in alterum extremum Atheismi. 4. Imò sententia communis, quam Spizelius defendit, inducit homines in crassissimam & plusquam puerilem superstitionem. At superstitio & stultius & perniciosius vitium est, quam Atheismus, ut latius deduxit hæctenus à nemine cum successu refutatus Bailius in *cogitationibus promiscuis super Cometâ*.

§. XXVII. Pergit Spizelius p. 217. Si non essent pacta realia & vera magorum cum Diabolo, non promulgasset Deus, leges peculiare contra Magos, & omnia falsa forent, quæ in scripturis de Magis dicuntur. Respondeo, nullam esse consequentiam, quia per hæctenus dicta nondum ullâ ratione verosimili probatum est, quod illi Magi, quorum Scriptura meminit, habeant pactum cum Diabolo.

§. XXVIII. At, inquit Spizelius, si non daretur fœdus, Magorum cum Diabolo, impudentissime contradiceremus, omnibus & singulis antiquis & de Ecclesia Christiana egregiè, meritis Doctoribus, Augustino, Tertulliano, Epiphanio, Chrysostomo, qui non tantum fœdera Diaboli cum hominibus pro veris & realibus habuerunt, sed etiam maximo conatu, se iis opposuerunt. Respondeo, imprudentius est, ut auctoritate Patrum ad defendendas fabulas pueriles. 3. Doctores de Ecclesia Christiana egregiè meriti sunt sæpius propter pietatem suam & simplicitatem maximè creduli, & iis adhuc hodiè sæpius imponitur per homines mendaces, aut hypocritas. 3. Nihil tam absurdum est, quod non sententiâ alicujus Patris Ecclesiæ defendi possit. 4. Absque læsione pudoris contradicimus Patribus istis antiquis, qui hæreticos judicabant illos, qui antipodes stantuebant. Cur non & hic similiter? 5. Quænam sit ratio, cur Patres Ecclesiæ haberent fœdera Diaboli cum hominibus pro veris, infra ostendetur.

§. XXIX. Pergit Spizelius; Fore summam & extremam,

temeritatem, si quis vellet contradicere tot & tam innumeris, approbatis, & fide dignis scriptoribus, imo communi Experientia. Respondeo, major temeritas est, pro experientia & pro Scriptoribus fide dignis jactare fabulas, quibus creduli se à malitiosis hominibus decipi patiuntur, & Scriptores superstitionas. Reliqua non merentur, ut apponantur, quæ Spizelius *diſt. cap. 2. & 3.* pro probanda existentia fœderis Diabolici adducit. Si quis tamen putet, inesse aliquid, quod responſionem mereatur, reservabimus id conflictui.

§. XXX. Atque hæc sunt ista fundamenta, quibus creditum fuit, magos fœdus inire cum Diabolo, & reliqua, quæ supra §. 12. recensuimus. Et ob has rationes nullius plane momenti tot millia hominum vel innocentium, vel certè hoc crimine non pollutorum sub specie pietatis, justitiæ ac Zeli divini crudelissimè interemta sunt. Jam ex abundantia addamus rationes pro negativa. Sed ante omnia hic notemus, non esse à nobis postulandas demonstrationes Mathematicas. Etsi enim Magi, Malefici & Mathematici sæpè apud Jctos synonymicè usurpentur, apud Philosophos tamen Diabolus ejusque potentia nec est subiectum Matheseos, nec demonstrationis. Interim studebimus proferre rationes, quarum verisimilitudo æquipolleat demonstrationi.

§. XXXI. I. Diabolus nunquam assumfit, nec potest assumere, corpus, ergo non potest fœdera corporaliter inire, nec unquam corporaliter iniri, multo minus incubuit aut succubuit Magis & Sagis, aut eos sub specie hircina in montem Bruçterorum duxit &c. Non obstat exemplum Satanæ tentantis Christum. Resp. 1. Convenire primitus debent interpretes de intellectu illius historiæ, utrum per Imaginationem Christi vigilantis, utrum per somnum dormientis tentatio illa facta fuerit, utrum, quod nobis videtur verosimilius per Satanam ibi intelligatur, uti & alibi in Scripturis fit, homo, quorum ultimum nobis videtur verosimilius. At nulla ex his interpretationibus obstat assertioni nostræ. 2. Debemus in interpretatione hujus historiæ seponere præjudicia puerilia, quamvis hæctenus à plurimis,

mis, qui debebant defuisse esse pueri, defensa. Quale est illud, dum creditum fuit ex ignorantia antiquitatum Judaicarum, Christum per aerem esse ductum in pinnaculum templi oben auff die Spitze. Tale igitur etiam est illud, quo imaginamur nobis, Diabolum apparuisse Christo sub specie corporea. Nam posito, quod ipse Diabolus tentaverit Christum, tamen falsum est, aut certe nulla ratione verosimili probatum, id factum fuisse sub specie corporea hominis vel monstri. 3. Præjudicium sententiæ contrariæ oritur ex imagunculis Evangelicis, secundum quas Pontificii sibi tentatorem nescio sub cuius monstri specie, nos Lutherani sub specie monachi cum cucullo imaginamur. Et mereretur peculiarem dissertationem superstitio Papalis in Ecclesiis Lutheranis per imagunculas illas Catecheticas & Evangelicas infantibus instillata, firmiter hærens per totum vitæ spatium. e. g. imaguncula, quæ opponitur præcepto tertio, petitioni sextæ, doctrinæ de Statu æconomico & de conjugio, Evangelio in Dominica Oculi &c.

§. XXXII. II. Si Diabolus posset assumere corpus, falsa esset assertio Christi, quod Spiritus non habeat carnem & ossa, & ineptum foret argumentum, quo Christus voluit uti ad convincendos Discipulos. At utrumque horum cogitare blasphemum est.

§. XXXIII. III. Non potest Diabolus turbare potentiam & ordinem naturæ invisibilis, ergo non potest corpus assumere, tempestates excitare, hominem per aerem transferre &c.

§. XXXIV. IV. Non cohærent, quæ boni homines modo de tanta potentia Diaboli in naturam invisibilem garrunt cum aliis fabellis supra memoratis, quod possit crepitu ventris expelli, aut quod non possit aliquid auferre ex Bibliis &c. Nec est, quod ad fidem hominis hic recurras. Si enim fide ejicitur, quid opus fuisset crepitu, nisi forte & stulta distinctione inter crepitus rem absurdam absurdius dicam, an blasphemius velis palliare.

§. XXXV. V. Nullus effectus est, ac nullus usus fœderis Diabolici, neque ex parte hominis, neque ex parte Diaboli. Non illius. Dicunt enim, magos pacta inire voluptatum, pecuniæ & hono-

honorum consequendorum causa. Sed simul dicunt, perosque magos decipi. Sed demus, etiam non decipi. Annon absque ope diaboli levi industriâ & astutiâ, imòannon modis honestis hæc omnia acquiri possunt. Quid opus igitur fœdere cum Diabolo.

§. XXXVI. At concedamus, cum nullum sit stultius animal homine, homines esse reverà ita stultos, uti novimus multos tales esse, ut fœdera cum Diabolo quærant, an putas, Diabolum æquè stultum esse, ut absque ullo fructu pactum cum homine inear. Est jam mancipium Diaboli, qui voluptatis, avaritiæ & ambitionis mancipium est. Cui usui igitur fœdus ex parte diaboli? Ut hominibus damna det per Magos? At quibus? Non certè fidelibus. Infidelibus & iis, qui jam sunt similiter ejus mancipia, aut Diabolus damnum dare potest, aut non potest. Si prius, quod opus est magis, si posterius, nec per magos. An ut duplex vinculum fortius liget, quam simplex, & ut magus non tam facile possit evadere laqueos diaboli, quam si solum sit mancipium affectuum? Nec hoc cum naturâ humani generis, nec cum fœs, quæ nostri de magis docent, conveniunt. Vide *Part. III. Spizellii*, quod non adeo difficulter magi possint chirographum suum recipere à Diabolo. Sed & vide naturam humani generis, quam difficillimè homo, etiam Christianus, possit consequi dominium in affectus. Alias rationes reservamus curis secundis.

§. XXXVII. Videamus jam originem fabulæ. Multa hic suppediabant Beckerus *lib. 1. mundi fascinati* & Dalius *in tractatibus sæpius allegatis*, ita tamen, ut aliorum curæ multa supplenda, forte etiam emendanda reliquerint. Nobis paucis inquisitione hujus quæstionis eâ methodo videtur esse instituenda. Sunt populi, si secundum religionem eos dividere velis, vel Gentiles, vel Judæi, vel Christiani, vel Mahumedani. De Mahumedanis non opus est, ut inquiramus, partim quia eorum religio quoad originem est ultimâ, adeoque inquisitio, quid ipsi de Magiâ statuunt, nihil juvare poterit ad ostendendam originem erroris.

roris Christianorum. At religio Gentilium & Judæorum est antiquior Christiana, & primi Christiani potissimum post mortem Christi partim Gentiles erant, partim Judæi. Ergo de istis duabus prius videndum. Si vera esset & revera existeret Magia, deberet doctrina Judaica ex fontibus sacrarum literarum prius proponi. Nunc cum erroris fontes inquiramus, & fabulæ Judaicæ ex libris Rabbiorum, qui diu post Auctorum Gentilium, quorum scripta habemus, ætatem vixerunt, inquirendæ sint, præstat de sententia Ethnicorum prius videre, Philosophia Gentilium est vel Barbarica vel Græca. Illa quidem est antiquior, sed quia paucissima & incertissima de ea constant, contra Græcorum scripta in omnium manibus sunt, ac primi Christiani ex Græcis erant, & præterea in ipsis sacris literis Novi Fœderis Græci sæpè Gentiles quosvis denotant, ac Judæis opponuntur, de Græcis inchoandum erit.

§. XXXVIII. Misa vero Philosophiâ Scepticâ, utpote quæ ad nostrum scopum nihil planè conferre potest, cum Sceptici etiam de rebus visibilibus dubitarent, & inter omnes factas magis ad Atheismum, quam ad superstitionem inclinarent; dilatâ etiam ad secundas curas Philosophia Græcorum Fabulosâ seu Poeticâ, de dogmatica potissimum erit dispiciendum. Cum autem hujus sint sectæ ferè infinitæ, alio tempore ex Laertio & Plutarcho, quænam Thaletis, aliorumque Philosophorum sectæ Jonicæ, ut & ex Schefferi Philosophia Italica, quænam Pythagoræorum de dæmonibus & Magia fuerit sententia, meditationes nostras illustrabimus. Nunc de quatuor sectis potissimis saltem, quæ temporibus primis Christianissimi sub Romano Imperio florebant, debemus esse solliciti. Puta de Epicureis, Stoicis, Platonicis, Aristotelicis. Ac Epicurei quidem, uti omnes, qui olim & hodiè philosophiam corpuscularem sequuntur, ansam superstitioni de Magis & Sagis haud dubiè non dederunt, cum eorum plerique omnes spiritus olim negaverint, hodierni vero, essi Diabolorum credant, rectè tamèn à superstitionibus magicis sunt alienissimi. Neque Philo-

D

pho-

ex Sceptianis

phorum Epicurorum quemquam credo transiisse ad religionem Christianam. Stoici & Platonici primis Christianorum sæculis maximè florebant & Patres priorum sæculorum multi alterutri ex his duabus Sectis erant addicti, quamvis nec Aristotelici videntur esse planè excludendi. Quid singulis ex his tribus sectis seorsim sit tribuendum, etiam secundæ curæ indicabunt. Communis Gentilissimi superstitiosi, potissimum vero Platoniorum & Stoicorum doctrina erat, esse Deos vel superos, vel inferos, vel medios, & inter divinam naturam ac humanam esse varias essentias intermedias, quas maximam partem dæmonia appellant, & hæc in bona & mala distribuiebant, illisque ad auctoritatem sibi apud populum comparandam & philosophi, & omnium maximè sacerdotes Gentilium divinationum & magiæ effectus attribuebant. Interim nulla species divinationum & magiæ tertiæ ac peculiaris ipsis erat, quam Dæmoniacam appellarent; sed tam divinationem, quam magiam in naturalem & artificialem distribuiebant, ac solum ad decipiendam plebem utrique varias admiscebant ceremonias superstitiosas, ac in utrâque fingebant, sibi commercia esse cum diis aut essentiis intermediis seu dæmonibus. Atque dæmonibus etiam corpora tribuebant Stoici.

§. XXXIX. Porro inter sectas varias Judæorum, qui tempore Christi florebant, (de quarum singulis in secundis curis distinctius dispiciendum,) Pharisei, quorum maxima apud populum erat auctoritas, erant superstitiosissimi, atque, uti ex Philonis & Rabbiorum scriptis pater, infinitis fabulis de dæmonibus malis seu diabolis & eorum effectibus, de Archidiabolo Samuël & de matre ejus Lilis, deque virtute & efficacia adversus diabolos literarum, nominum ac numerarum, quam in Cabbalâ suâ seu doctrinâ arcanâ docebant, item de divinitate Tæ Bath Kool & populum Judaicum decipiebant. Adscribebant iidem diabolis, quod & Gentilium multi faciebant, corpora aut virtutem corpora sibi formandi, ac corporaliter hominibus nocendi, cum hominibus concumbendi, & consequen-

quantur etiam pacta & societates cum hominibus in-
eundi.

§. XL. Etsi igitur statim post Christi mortem ex novis
Christianis Judæi & Græci ob varias causas & doctrinas sapi-
sime collidebantur, ex qua collisione omnes hæreses primum or-
tum ducunt, non respuebant tamen primi patres Ecclesiæ Græ-
ci, & postea Latini etiam, postquã Judæos sæculo quarto suppres-
ferant, Judæorum doctrinas, quæ cum superstitione Philosophiæ
Græcæ, maximè autem Platonicæ & Stoicæ conveniebant. Plu-
rimi enim Patrum Philosophiæ Platonicæ & Stoicæ addicti erant,
& notum est vel ex Augustini libris *de civitate Dei*, in quã
veneratione tum fuerit Philosophia Platonica: Igitur mul-
ti erant Patres & inter eos potissimum Lactantius *lib. 2. divin.*
Instit. (de aliis, Athenagorã, Tertulliano, Hieronymo &c.
vide Lipsii *Physiol. Stoic. lib. 1.*) qui, cum de diabolis, & eorum
potestate, de iis non multum invenirent in sacris literis, mul-
ta tamen docere vellent, partim torquebant textus scripturæ sa-
cræ ad diabolum, qui tamen de eo non loquebantur, ut dum do-
cebant, serpentem tentatorem fuisse diabolum, & eum sub nomi-
ne Luciferi indigantis, de diabolum ejusque lapsu explicabant;
partim supplebant silentium sacrarum literarum ex fabulis Ju-
daicis & Platonis aut Stoicis. Hinc communis illis tempori-
bus expositio eorum, quæ Moses de nuptiis filiorum Dei cum
filiabus hominum tradit, quasi per filios Dei intelligantur An-
geli, & ex talibus concubitibus etiam angelorum cum fæminis
nonnulli originem aut multiplicationem certè diabolorum de-
duxerunt. Hodie verò postquam apud Protestantes plerique
cordatorum scripturæ interpretum illam erroneam interpre-
tationem doctrinæ Mosaicæ de conjugii angelorum cum fæmi-
nis rejecerunt, debent etiam simul rejecisse erroneas con-
clusiones, quæ successu temporis errori illi capitali accesserunt.
Aut enim insigniter fallimur, aut huic erroneæ doctrinæ de
nuptiis angelorum & hominum, pleraque, si non omnia, quæ
de

de magiâ hodie homines sibi erroneè persuadent, de fœderibus ac societatibus diabolorum cum hominibus, de incubis & fucubis &c. originem debent. Ut taceam, illas multiplices fabulas de diaboli in specie corporea apparitione, quæ extant in vitâ Pauli & Anthonii, quasque uti multi etiam nostratium habent pro verâ historiâ, ita jam Erasmus notavit, totum eum libellum esse figmentum in cerebro Hieronymi natum.

§. XLI. Post sæcula barbara cum scholæ iſterum & Academia inſituerentur, apud Proteſtantes in confefſo eſt, regnaſſe ſummam ſuperſtitionem in Papiſmo. Eſſi igitur Doctores Scholaſtici Ariſtoſelem ſequerentur, eumque explicarent, hic vero tot & tam abſurdas fabulas, uti Platonici & Stoici faciebant, de Dæmonibus eorumque efficaciâ corporeâ non tradidiſſet, ex variis tamen rationibus factum eſt, ut Scholaſtici & potiffimum Scotiſtæ ineptias omnes de Diabolorum pactis cum Magis arriperent. Ut enim doctrinam ſuam catholicam eſſe jactare poſſent, eruendus erat conſenſus Patrum Eccleſiæ priorum Sæculorum. Cum vero hi magnam partem Platonici & Stoici eſſent, tentanda erat (quamvis id non poſſet niſi ineptiffimè fieri,) conciliatio Philoſophiæ Platoniciæ & Stoiciæ cum Ariſtotelica. Opus etiam erat multis Pſeudomiraculis ad idololatriam Papiſticam perſuadendam. At hæc autem maxime aptæ erant etiam fabulæ antiquæ de fœderibus Diaboli cum Magis, cum hoc pacto Clerus Pontificius in rebus inanibus, inanibus etiam remediis, quæ partim in convertendis fictis Magis, partim in curandis fictis morbis conſiſtebant, quos ex Magia ortum duxiſſe populi perſuadebat, hunc facile in ſui admirationem poterant perducere. Erat & alia utilitas fabulæ de pacto cum Diabolo. Si quidam vir pius & probus eſſet, Clero Pontificio ob infinitas cauſas (quis enim eas ob quas quis Clero diſplicere poterat, omnes enumeraverit? Invidus, & hic ita prudenter actiones ſuas inſtitueret, ut ſub prætextu heterodoxiæ aut hæreſeos ipſi nocere non poſſent, nullum aptius remedium erat, eum ad ignem damnandi, quam ſi de Magiæ crimine quæ ſuſpectum redderent, & diris

tor-

tormentis eo adigerent, ut infinitas nugas à Clero Pontificio excogitaret de commercio Diaboli cum Magis confessione sua confirmaret.

§. XLII. Erat Italia istis superstitionibus infecta, cum studium Juris Civilis Justiniani in Academicis Italicis florere inciperet. Inveniuntur ibi potissimum in Codicis titulo *de Malef. & Mathem.* leges de poenis veneficorum, & astrologorum &c. Cur Astrologia tam invisa esset, potissima causa erat, quod multi homines superstitioni Astrologos de morte Cæsarum consulerent, quam & potissimam causam fuisse, cur jam ad Augusti temporibus Philosophi imprimis Platonici ac Mathematici ex toto Imperio Romano fuerint ejecti, & ob quam ipse Constantinus Magnus, utpote qui antea ipse eos consuluerat, illos timebat, & legibus peculiaribus in eos animadvertibat, alii jam annotarunt. At quod ad reliquam Magiam superstitionis atrinet, punire jubet Constantinus *in l. 4. Cod. d. iii.* saltem Magos, quatenus damnum dant, aut ad libidinem excitant, superstitionem vero, quæ ad curandos morbos & similia adhibetur, puniri non vult. Ob quam legem, ut istud obiter notem, etsi communiter male audiat Constantinus, & nos nec superstitionem ipsam, nec rationem legis approbemus, putamus, tamen non injuste fecisse Constantinum, quod eam, quæ damnum non dat, poenis civilibus coercere noluerit, cum talia vitia magis pertineant ad emendationem doctrinalem, quàm ad civilem. Interim exinde videmus, quod tùm temporis nondum pervaserint sibi Episcopi Christiani, ac si Magi haberent pactum cum Diabolo, aliàs Constantino, qui fere nihil citrà consensum Cleri faciebat, non permisissent, in dicta lege eam distinctionem Magiæ adhibere.

§. XLIII. Quia tamen Glossatores juris Civilis à tenera juventure doctrinis Clericalibus erant infecti, inter quas & illa de fœdere Diaboli cum sagis non erat ultima, ac Canonistæ potissimum eam doctrinam etiam urgebant, inde & hi, etsi aliàs in aliis doctrinis sæpè à Canonistis dissentiant, facile errorem communem contortis expositionibus juris civilis propagabant. Inde doctrinæ

Etinae communes de crimine Magiae, non ex Jure Justiniano derivatae, sed à Glossatoribus ex praedictio illo communi propagatae, quod Magia sit species criminis laesae Majestatis divinae, quod sit crimen extraordinarium, atrox & occultum, in quo sufficiant leviora indicia ad torquendum, e. g. nominatio facta à reo ejusdem criminis; Item, quod in hoc crimine & similibus graviora tormenta adhiberi possit: quod reus convictus etiam post mortem damnari possit: quod ex causa hujus criminis confiscationi locus sit, non obstante novissima constitutione Justiniani. *Conf. Ant. Matth. de crim. lib. 48. tit. 2. c. 1 n. 2. & t. 5. c. 7. n. 13.*

§. XLIV. Venio ad Germanos, de quibus alio tempore inquirendum, quid hi jam à Taciti temporibus de crimine Magiae senserint. Jam sufficiat, ex hodierna crassissima superstitione apud multos populos Germaniae, penes quos solum exercitium religionis Pontificiae obtinet, imò ex superstitione apud ipsos Protestantes adhuc hodiè durante, facile praesumi posse, quam firmiter ante reformationem Clerus Pontificius toto populo fabulas suas de crimine Magiae persuaserit. Unde nullum est dubium, quin apud Germanos etiam ante introductas Academias creditum fuerit, Magos habere pactum cum Diabolo, ita ut post institutionem Academicarum Glossatorum sententiae illae facile approbationem invenerint. Plura suppeditabit Malleus Maleficarum, cujus *Part. I.* praemissa est Bulla Pontificia de Magis ab Inquisitoribus haereticae pravitatis in Germania puniendis. Non tamen ista sententia aperte in legibus invenitur, sed magis ad opiniones communes & jus non scriptum videtur esse referenda. Ita enim legitur *lib. 2. art. 13. Land. Recht. Welcher Christen Mann oder Weib ungläubig ist / oder mit Zauberey umgeheth / oder mit Vergiffung / und der überwunden wird / die soll man auf einer Horden brechen.* Hunc enim textum, etsi commodè possit explicari, quod loquatur saltem de Magis nocentibus, tamen jam olim à Scabinis Lipsiensibus generaliter fuisse expositum, sive nocitum sit, sive minus, docet Carpozovius *qu. crim. 49. n. 8.* Imò ipse auctor Constitutionis Criminalis Carolinae, qui verosimiliter fuit J. C. vel

vel Italus, vel Germanus, tantum abest, ut diserte quid de Magiã, quæ pactum cum diabolo habeat, in Constitutione ista disposuerit, ut potius aperte sententiam Juris Justiniani modo memoratam cum distinctione inter magiam nocentem & non nocentem reperierit, nisi quod huic ultimæ penam arbitrariam dictaverit. So jemand denen Leuten/ inquit *art. 109.* durch Zauberey Schaden oder Nachtheil zugefüget/ soll man ihn straffen vom Leben zum Tode und man soll solche Straffe mit dem Feuer thun. Wo aber jemand Zauberey gebraucht/ und damit niemand Schaden gethan/ soll sonsten gestrafft werden nach Gelegenheit der Sache/ darinnen die Urtheiler Naths gebrauchen sollen/ wie von Nath suchen hernach geschrieben stehet. Et si vero auctor hujus articuli secundum regulas bonæ interpretationis velit, Magum non nocentem aliis debere mitius igne aut capitali penâ puniri, & plane nihil de fœdere Diaboli memoret, & verosimiliter etiam hoc fœdus non crediderit, tamen interpretes uti adsveti sunt quilibet ex quolibet interpretari, etiam alterum casum constitutionis criminalis de Magia non nocente exposuerunt, quod ibi solum debeat respici ad eam circumstantiam, quod nullum damnum debeat respici ad eam circumstantiam, quod nullum damnum datum sit, sed & ad alias, an nimirum pactum cum Diabolo inierint Sæxæ, & an simul Venere nefandâ cum Dæmonè usæ fuerint, atque his casibus etiam ignis supplicium esse dictandum, *Carpz. d. l. n. 7.*

§. XLV. Deberet tamen quis putare, quod reformatio Lutheri, uti homines ab aliis præjudiciis Papismi liberavit, ita & ab istis fabulis Clericalibus de pacto Diaboli cum Magis liberare debuisset. Sed nihil minus. Quin potius sub Augusto Electore ista sententia, quæ hætenus ut jus non scriptum obtinuerat, diserte Constitutionibus Electoralibus *P. 4. const. 2.* fuit inserta, verb. So jemand in Vergessung seines Christlichen Glaubens mit dem Teuffel Verbündnisse auffrichtet/ umgeheth/ oder zu schaffen hat/ das dieselbe Person/ ob sie gleich mit Zauberey niemands Schaden zugefüget/ mit dem Feuer vom Leben zum Tode gerichtet und gestraffet werden soll. Cum autem Elector Saxonix esset primarius Princeps religionis Lutheranae, non mirum, si postea & in alias ditiones Lutheranorum imò & Reformatorum Principum ista

ista communis persuasio propagata fuerit, vel, quod Lutherus ipse adhuc multa præjudicia de Diaboli potestate & viribus habuerit, uti ex variis scriptis ejus, & ex colloquiis mentalibus subinde apparet, vel quod Philippus Melancthon post mortem Lutheri Philosophiam & Theologiam Scholasticam in Academiis Protestantibus firmiter iterum stabiliverit, cum à Lutheranis quantum ad Philosophiam attinet, pro communi præceptore Germaniæ fuerit habitus. Reformati autem insuper ei fauerint, quod in controversiis illorum Theologicis cum Lutheranis valde ad eorum partes inclinaverit; vel quod nonnulli Theologi Evangelici gustaverint illas utilitates, ob quas supra diximus errorem istum se valde insinuasse Theologis Pontificiis, vel denique, quod JCI Lutheranis adfuerint, exscribere suos tractatus criminales absque judicio ex Doëtoribus Pontificiis.

§. XLVI. Habes jam rationes, cur Processus contra Sagas etiam post tempora reformationis non solum apud Principes Pontificios adhuc sit frequentissimus, sed & apud Principes Protestantes Europæ, maximoperè autem apud Lutheranos sæpissimè miras & miserâs tragædias excitaverit, præsertim cum illi, qui conscientiam Judicum eâ in re melius informare debuissent, partim ex ratione status, partim ex bona intentione & piâ simplicitate magistratus & Judices potius hic soliti fuerint instigare. Ipse Spizelius in præfatione ad sæpius citatum tractatum laudat, & commendat judices Processum contra Sagas diligenter formantes de se ipso prædicans: daß solches heilsame Werk nach äussersten Vermögen zu befördern er seines allerwenigstens Orts von vielen Jahren her sich hoch verpflichtet geachtet. Loquatur eâ de re Saxonia inferior, loquatur Svecia, quas turbas ibi dedit processus contra Sagas & intempestivus Zelus Dei honorem prætexens. Nobis ipsis narratum fuit illo tempore à Viro fide digno per Germaniam peregrinante, qui & ipse Assessor fuerat Judici à Rege Sveciæ contra Sagas constituti, quod ipse & alii assessores ab initio facile subodorati fuerint, nullum fundamentum adfuisse ad inquirendum contra personas denunciatas, cum nullum indicium adesset, quam depositio phantastica puerorum quorundam mi-

nore 1.

nium & impuberum; sed vicisse tamen Theologos assessores prætexendo, Spiritum Sanctum honorem DEI contra regnum Diaboli vindicantem, non permittitur esse, ut pueri mentiantur, & sæpius inculcando dictum Psalmi: *Nus dem Munder jungen Kinder und Säuglinge hast du dir eine Macht zugerichtet / daß du vertilgest den Feind und den Nachgerigen.* Tandem, postquam jam multæ personæ innocentes crematæ essent, & aliquis ex pueris virum honestum denuntiaffet, quod in convictio Satanico simul adfuisset, aliquis ex assessoribus Laicis, cum præcitu tamen reliquorum, puerum denuntiantem tentari curavit, promittendo dimidium thaleri, si se errasse confiteretur, & alium loco denuntiati denuntiaret, quo facile impetrato, & Theologis assessoribus jam palpantibus, quod Spiritus Sanctus non loqueretur per pueros, castigati quidem virgis a ministro iudicii fuere denuntiantes pueri, & processus sublatus, sed nimis tarde, cum jam multi innocentes essent cremati. Et omnino plane pudendas fuisse fabulas, in quibus fundata fuit inquisitio Svecica, vel ex eo apparet, si quis absque præiudicio legat narrationem hujus inquisitionis, quam tractatui suo inseruit Spizelius *Part. I. c. 17. pag. 172. seq.* et si & auctor relationis eam scripserit ad persuadendam sententiam communem, & Spizelius eum in finem eandem tractatui suo inseruerit. Præcipuis autem attentionem merentur ea, quæ Spizelius ex dicto auctore *pag. 187. seq.* refert, ex quibus diserte apparet, innocentissimas personas à pueris istis fuisse denuntiatas.

§. XLVII. In hoc Statu adhuc in Germania hodiernum est processus contra Sagas, nisi quod, postquam Philosophia Cartesianæ, utpote quæ in doctrina de Spiritibus Platonice & Scholasticæ tota opposita est, in Belgio radices egit, & etiam Theologos reformatos quosdam in suas partes traxit, apud reformatos, præcipue non Voetianos in Belgio, & ex horum commercio cum Germanis etiam in Germania mitior & rationi magis conformis sententia obtinere, & inquisitionum magicarum exempla etiam in Germania cæperunt fieri rariora, ac sperandum erit, cum reliquis præiudiciis, quorum jam plurima Germani & Theologi & Jcti rejecerunt, & hoc mox rejectum iri. Et si enim nequaquam ad

adhæreamus Philosophiæ Cartesianæ nimis in doctrina de spiritibus in alterum extremum inclinanti, atque hæc inconuenientia pluribus jam appareat; sufficit tamen, quod ope Philosophiæ Cartesianæ grilli isti Scholastici, ad quos etiam vani conceptus de crimine Magiæ sunt referendi, ex multis Academiis sint extripati, nec timendum sit, ut in terris Principum Protestantium rursus sint in solium evehendi.

§. XLVIII. Cum enim in hoc crimine nunquam ullum verum corpus delicti affuerit, quilibet videt, quod nec unquam ullum verosimile indicium adesse potuerit, quia non entis nulla sunt indicia. Fac vel mille Sagas illa omnia esse confessas, quæ apud Carpozium in sententiis quæstione 50. criminali recensentur, quilibet tamen facile palpat, quod omnia illa sint suppeditata à Judicibus & crudelissimis tormentis extorta. Imo demus etiam mille Sagas sponte de se talia fuisse confessas, quamvis ve-
rear, an ex tot myriadibus igne combustis, decem allegari possint, quæ id fecerint, quis iudex tam absurdus esset, ut crederet mille fœminis unanimiter deponentibus, v. g. se in cœlo fuisse, & cum S. Petro saltasse, aut cum ejus cane venatorio concubuisse? Nam magis (non dicam ridicula, quia crudelitas processus contra Sagas quid tristius postulat,) stulta sunt ea, quæ leguntur in depositionibus Sagarum, Hinc facile responderi poterit communi effugio Jctorum nostrorum, in criminibus occultis & facti transeuntis, ut Adukerio, Stupro, Sodomia, Hæresi, Veneficio, Sortilegio &c. de corpore delicti aliter constare non posse, quam per conjecturas & indicia, adeoque in his præsumtionem & conjecturam probationem haberi pro plena. *Vid. Carpz. qv. 119, n. 61.* Nam in reliquis delictis omnibus saltem de aliquo corpore delicti aliquando consistit, de eorumque existentia nulli homini sanæ mentis restare potest dubium. At cum nunquam extiterit corpus delicti in ullo casu Magiæ, parum apta est criminis hujus cum reliquis recensitis comparatio.

§. XLIX. Unde jam sua sponte ruunt, quæ Doctores de indicis Magiæ tradere solent. Sunt vero illa duplicis generis. Alia enim vel in lege publica Imperii & scilicet in Constitutione Carolina sunt fundata, alia iis à Doctoribus superaddita. Posteriora quod attinet, pudet ea referre, cum ea non aliis rationibus, quam aucto-

auctoritatibus Inquisitorum Pontificiorum nitantur, ac propter superius dicta, nullam mereantur fidem. Solent tamen Jcti Protestantes ea absque judicio commentariis suis cum approbatione inferere. Unus instar omnium sit Christophorus Crusius, qui in *Tractatu de indicis delictorum specialibus cap. 32.* tales nugæ magno cumulo adscripsit, & defendere intendit. Neque è re erit, in his latius refutandis actum agere, cum nuperrime in hac ipsa Academia fallacia ista Magiæ indicia peculiari dissertatione inaugurali fufius jam sint rejecta, & Auctor cautionis criminalis ista etiam solidissime impugnaverit.

§. L. Illud tamen omittere nequeo, quod etiam pro peculiari indicio Magiæ vendideretur, si reus vel rea signis eminentibus externæ pietatis sint conspicui. *Vid. Crusius d.l. n. 102. seq.* Dixit Apostolus, Pietatem ad omnia esse utilem. Nostri vero indicium gravissimi & horrendi delicti eam esse volunt. Quis hominæ mentis vel in profundissimo somno tale argumentum sibi imaginari posset? At, inquirunt, fucata est illa pietas non vera. Demus initio, id verum esse. Non tamen propterea erit indicium Magiæ. Est hypocrisis vitium, quo omnes homines, maxime autem, qui honestiori vitæ generi, vel a natura, vel assuefactione dediti sunt, tentantur. Ergone homines turpissime viuentes damnabunt homines honestati dantes operam, ut Magos, ob suspicionem fucatæ pietatis sive levem, sive etiam gravem? Quis hæc concoqueret absque indignatione? Sed nec verum est, insignem professionem pietatis externæ esse indicium hypocriseos. Ergo nec talis professio potest justum indicium Magiæ esse, sed alio indicio opus esset ad firmandum prius hoc pseudo indicium, & nulla alia re suspecti de Magia tunc opus haberent pro sua defensione, quam ut afferrent vulgatum versiculum:

Omnia cum liceant, non licet esse primum.

Quin potius absurdissimum hoc indicium corroborat ea, quæ supra §. 41. observavimus, nempe Clerum Pontificium crimen Magiæ invenisse, ut sub hoc pretextu viros pios sibi invisos possint sub specie justitiæ & Zeli divini interimere. Legant omnes, qui specimen illustre malitiæ Clericalis in hoc genere cognoscere desiderant, integrum tractatum Gallicum, cui titulus: *Historie des Diables de Loudun*, & conferant Beckeri *mundum fascinatam L. IV.*

z. II. ac stupeſcent. Hoc factò legant etiam attente fabulam de horrenda Magia Ludovici Godofredi, quam Franciscus Roſſetus inferuit *Historicis tragicis ſui temporis*, & inde ex Gallico in Germanicum idioma tranſtulit Martinus Zeilerus in traurigen *Mord-Geſchichten* / & deprehendent, Spizelum ſine ratione in ſape allegato tractatu ſapius hoc exemplum adduxiſſe, ſed potius vel ex ipſa deſcriptione Roſſeti multas circumſtantias tranſparere indicantes, Ludovicum Godofredum fuiſſe virum optimum & valde pium; ac ex ſola invidia à Clero per calumniam ac ſubornationem falſæ accuſatricis, fuiſſe ut magum condemnatum. Ulteriorem demonſtrationem reſervamus curis ſecundis.

§. LI. Sed videamus jam indicia, quæ lege Carolina continentur. Ita vero *Articulus 44. Conſtit. Criminalis*. Wenn jemand ſich erbeut/ andern Menſchen Zauberey zu lernen/ oder jemand zu bezaubern bedrohet / und dem bedrauten dergleichen geſchicht / auch ſonderliche Gemeinſchaft mit Zaubereyn oder Zauberin hat / oder mit ſolchen verdächtigen Dingen / Gebärden / Worten und Weſen umgeheth / die Zauberey auf ſich tragen / und dieſelbige Perſon deſſelben auch berüchtiget / das giebet eine redliche Anzeigung der Zauberey / und genugsame Urſache zu peinlicher Frage.

§. LII. Forent hæc indicia nonnullius momenti, ſi probatum fuiſſet, exiſtere crimen Magiæ. Hoc vero nondum monſtrato & illa ſunt inania, nec verofimilitudinem aliquam inferunt. Demus *primò* eſſe aliquem probe convictum, quod ſe obtulerit, quod alios magiam, (adde etiam Diabolicam) docere voluerit. Nullum inde oritur indicium, quod ipſe pactum cum dæmone inierit. Diximus ſupra, §. 36. multos homines tam ſtultos eſſe, ut fœdera cum Diabolo quarant, neque eſt dubium, multos homines tam profanos eſſe, ut talia deſiderantibus illudant, eosque pecunia emungant, offerendo ſe, quod illud pactum tanquam mediatores promovere velint, & revera alios homines ſubornent, qui Diaboli perſonam ſuſtineant. Propterea tamen nec ipſi Magi ſunt, nec Magiæ crimen exiſtit. Non laudo eos, non excuſo, non volo decipientes pariter ac deceptos à pœna etiam graviore eſſe eximendos, ſufficit, quod non puniendi ſint ut magi, & quod hoc non ſit genuinum Magiæ indicium,

§. LIII.

§. LIII. *Secundum* vero indicium non intelligo. Nam initio nemo facile tam stultus erit, ut alteri minetur, daß er Ihn wolle bezaubern. Quod si minetur, quod velit damno afficere vel intuitu vitæ aut sanitatis, vel intuitu bonorum, minæ hæ non inferunt damnum per Magiam & fœdus cum Diabolo. Sed fac etiam, aliquem expresse minatum esse quod velit per Magiam ipsi nocere, unde constabit de altero hujus indicii requisito, quod reverà PER MAGIAM alteri nocitum sit, cum nulla detur Magiæ? Vel certum est & apertum, quod is, qui ita minatus est, alteri per media evidenter naturalia aut moralia damnum dederit, tum non est Magus; vel suspicio saltem est, damnum subsecutum ab isto per media occulta esse perpetratum, tum non poterit pro Mago haberi: partim, quia valde dubium est, an damnum subsecutum ab eo processerit, partim quia media occulta non statim sunt Diabolica. Multa sunt in natura occulta per quæ alteri etiam damnum dari potest absque concursu Diaboli propter magnetismum naturæ, cujus rationem dare possunt nec Aristotelici nec Cartesiani. Sed hoc est antiquum asyllum ignorantæ Academicæ: Quicunque effectus non possunt demonstrari ex libellis Physicæ Academicæ, & tamen non commode possunt DEO adscribi, adscribendi sunt Diabolo.

§. LIV. *Tertium* indicium, conversatio cum magis & sagis petit id, quod in quæstione est. Cum enim non sint magi & sagæ, nulla etiam est cum eis conversatio. Deinde, etiam si demus, dari sagas, tamen conversatio cum iis esset indicium maxime fallax, cum multæ possint esse causæ aliæ, v. g. cognatio, vicinitas, educatio, interesse pecuniarium, paritas status & infinitæ aliæ, cur aliquis cum Mago ejusmodi conversatus fuerit. An putabimus eos esse adulteros, falsarios, heluones, qui cum ejusmodi hominibus etiam familiariter conversantur? Notus quidem est versiculus: Noscitur ex socio, qui non cognoscitur ex se. Sed notum etiam est, versiculos ejusmodi non esse sufficientes ad torturam; alias ex simili dictorio, quod solus cum sola non præsumatur orare Pater noster, quilibet etiam torquendus esset, qui solus cum sola deprehenderetur. Oriuntur ejus-

modi dicitur ex eo, quod sapius fieri solet, sed præsupponunt communiter multas circumstantias alias in ipsis dicitis non expressas. Fallit autem maxime istud axioma de socio, in delictis occultis. Quid enim, si nesciam cum reliquo populo, Titium esse de aliquo crimine suspectum, an conversatio cum Titio, cujus scelus postea detegitur, mihi fraudi foret? At Magia dicitur esse delictum occultum. Igitur si aliquis cum homine, postea Magiæ accusato & secundum processum consuetum convicto, conversatus est eo tempore, quo habebatur pro viro honesto, qualis absurditas esset, si conversatio hæc alterum redderet suspectum. Nam articulus non potest loqui de eo, qui Magiæ est accusatus. Aut enim is condemnatus est, aut absolutus, & posterius vel ob monstratam innocentiam, vel ob purgata aut alias non sufficientia indicia. Si condemnatus est, calus vix erit dabilis, ut alius cum tali conversari possit, cum nullum forte detur exemplum, quod magus condemnatus pœnæ gratiam impetraverit. Si absolutus est, etiam si id propter insufficientia indicia factum est, quænam esset ratio hunc pro suspecto de Magia haberi, qui conversatur cum eo, quem iudex præmissa causæ cognitione pro mago non habet? Alia infinita ut jam taceam.

§. LV. Nimis autem generale, confusum, & obscurum est indicium *quartum*: si quis utatur rebus, verbis & gestibus, quæ suspecta sint de Magia, ut revera pudere debuisset autorem *Constit. Criminalis*, quod in re tanti momenti tam vagum indicium posuerit, & ita inquisitoribus fenestras apparuerit, quilibet, etiam si sit res absurdissima, sub hoc indicio comprehendendi. Neque enim alias qui de indicis delictorum commentati sunt, solent in enarrandis indicis delictorum quæ generalibus, quæ specialibus à præscriptione Constitutionis Criminalis latius abire, & indicia multiplicare. At cum in Magia id facere communiter soleant, verosimile est, interpretes ad eum errorem seductos esse, quod putaverit quilibet, se indicis illis afferre casum, quartum hoc indicium declarantem, v. gr. si quis deprehendat apud inquisitum ollam repletam bufonibus, membra humana, liberum Magiæ, aut si proponatur effossum limen domus vel stabuli, imbiq; defossum quid deprehendatur, quo homines inficerentur

rentur &c. *vid. Crus. d. Cap. 32. n. 4.* Ubi semper supponitur & Magiam dari, & tales res probare aliquem esse magum, quorum utrumque tamen falsum est.

§. LVI. Quænam ergo cautiones Judici in processu contra sagas adhibendæ sunt, ne innocentes puniantur? Plures equidem recenset Auctor Cautionis Criminalis *lib. 16. §. seq.* quia præ se fert, ac si credat existentiam criminis Magiæ sed quarum tamen singulæ infinitis abusibus subjacent, alibi examinandæ. Nobis unica cautio est, quia crimen Magiæ pro fabula habemus, ut Princeps non permittat inquiri de crimine Magiæ, i. e. de fœdere hominum cum Diabolo, (nam de damno hominibus per Magiam occultam vel naturalem vel artificialem dato nobis sermo non est,) & ut iudex inferior nunquam inquirat. Et quamvis probe nobis constet, magistratus intermedios esse executores potestatis summæ in Republ., nec posse eos vel leges vel mores receptos corrigere, simul tamen certi sumus, nunquam adfutura esse indicia sufficientia ad inquisitionem, adeoque Judicem inferiorem etiam legibus ipsis, & quæ illæ de indicis delictorum disponunt, si concedat denuntiatis defensionem pro avertenda inquisitione, se ac suum procedendi modum defendere posse.

PRÆSES

21 AD

RESPONDENTEM SUUM.

R Eddo Tibi, Clarissime REICHI, Dissertationem Tuam inauguralem de crimine Magiæ, quam meæ censuræ exhibuisti. Tractasti ibidem diversis quatuor capitibus 1. de existentia hujus criminis, 2. de origine erroris communis, 3. de indicis Magiæ, 4. de cautelis circa processum sagarum. Legi & laudo diligentiam tuam, laudo, quod per tot devia una cum tot se-

26 seductoribus ambulans, tamen viam regiam veritatis in-
 veneris, & cognoveris, crimen Magiæ ad fabulas perti-
 nere, quibus Clerus Pontificius decipere solet Laicos in-
 cautos. Neque miratus sum, quod in tanta difficultate
 materiæ subinde in disputatione Tua remanserint dubia
 quædam, quæ ulteriorem disquisitionem videbantur
 postulare. Non mihi tamen fuit tempus evolvendi
28 auctores, quos passim pro corroboranda sententia tua
 adduxisti, & omnia cum cura debita meditandi. Igitur
 dum Tibi jam proposueris, in secundis curis discursum
 Tuum emendatiorem una cum speciminibus quorun-
 dam processuum contra sagas edere, in chartam con-
 jeci breves has Theses, quæ in perfectione prolixioris
 dissertationis Tuæ in mentem venerunt, & ad quarum
 methodum vellem revisionem meditationum Tuarum
 in secundis curis institui. Abstini datâ opera à multis
 allegationibus, quia in cathedra non videndum est
 quis dicat, sed quid dicatur, & quia defectus hic facile
 ex ipsis collectaneis Tuis suo tempore poterit suppleri.

Tu interim vale, ac res Tuas feliciter age.

Dabam d. 6. Novembr. 1701.

FINIS.

Halle Diss. 1701
(T-2)

ULB Halle

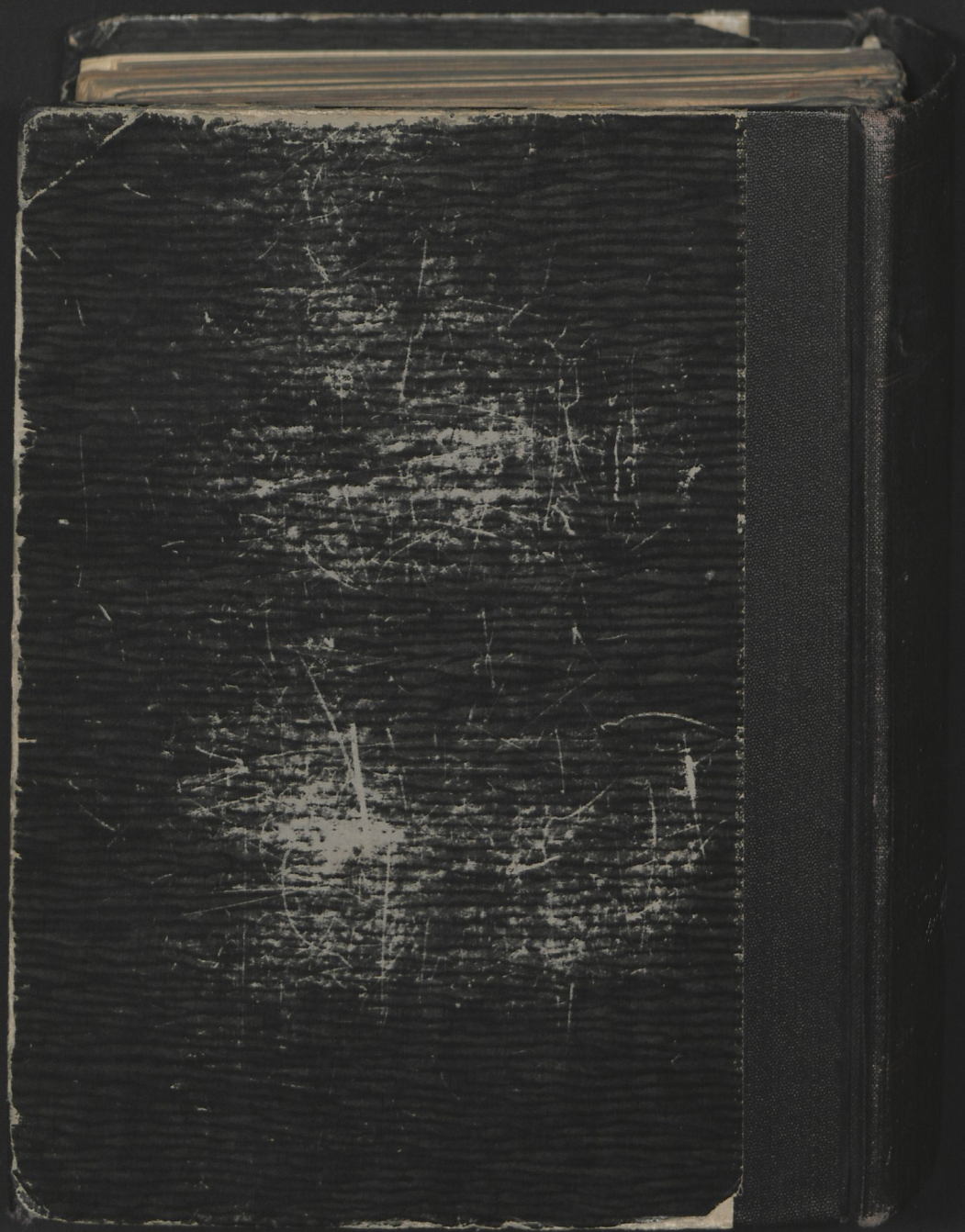
001 923 862

3

sb

2, 5, 15
1781
436

THESES INAUGURALES,
DE
CRIMINE MAGIÆ,

QVAS

481

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
D O M I N O

FRIDERICO WILHELMO,
SCEPTRI BORVSSICI ET BRANDENBVR-
GICI HEREDE ETC. ETC.

IN ACADEMIA REGIA FRIDERICIANA,
Ex decreto Illustris Facultatis Iuridica

PRÆSIDE

D. CHRISTIANO THOMASIO,
JCTO, S. REG. MAJ. BORVSS. CONSIL. & PROF.
PVBL. & h. t. DECANO,

B

PRO LICENTIA

Summos in utroque jure honores & DOCTORALIA

Privilegia legitime consequendi,

IN AUDITORIO MAJORI,

HORIS ANTE-ET POMERIDIANIS

SOLEMNI ERVDITORVM DISQVVSITIONI SVBMITTIT

M. IOHANNES Reiche / Ampliff.

Ordinis Philosophici Adjunctus,

ad D. 12. Novembr. MDCCCL.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
Litteris CHRISTOPH. SALFELDII, REGIMIN. REG. BORVSS. TYPOG.

